

De Kerk in een land vol oorlogswonden

De hoge, fiere bruine toren van de kathedraal contrasteert schril met de ingezakte huizen vol kogelgaten en moderne witte gebouwen. De Kroatische stad Osijek werd tijdens de oorlog in de jaren negentig omsingeld door de Serviërs. "De hele stad lag onder vuur. Het is een wonder dat de stad nog Kroatisch is."

JOLIJN VAN HARTEN

Sanja Vuković (35) was 16 jaar toen de oorlog in Osijek begon. Tanks reden de stad binnen en vernietigden alles wat op hun weg kwam. "Ik dacht dat ik het leven in eigen handen had, maar opeens was al dat vertrouwen weg. Niets in het leven leek nog maakbaar. Ik ging op zoek naar de zin van mijn leven en ontmoette God." Net als veel andere mensen vond Vuković troost en kracht in de katholieke Kerk.

Katholieke cultuur

Vandaag de dag zijn er in Kroatië katholieke invloeden terug te zien in de architectuur van gebouwen, bouwconstructies en schilderkunst. Bovendien noemt bijna negentig procent van de Kroatische bevolking zichzelf katholiek. Zij geloven in God, maar daarmee is niet alles gezegd. Voor slechts de helft van deze mensen is dat een zeker geloof in een persoonlijke God, terwijl de

alleen de traditionele feesten. Ik werk voor een jongerencentrum waar ik activiteiten organiseer. Ik hoop dat ik ze daar kan laten zien wat religie voor mij betekent."

Europese Unie

In een hoog gebouw dat van de buitenkant doorzeefd is met kogelgaten, is op de bovenste verdieping het bureau van jongerencentrum Proni gevestigd. De ruimte is gezellig ingericht

'Het geloof is voor mij meer dan bijvoorbeeld alleen de traditionele feesten'

en heeft bijna iets weg van een woonhuis. Vuković' telefoon rin-

hun stoel, maar allemaal luisteren ze aandachtig. Het grootste knelpunt voor de toetreding tot de EU was het terugkeerbeleid voor Servische vluchtelingen. Door de slechte werkgelegenheid werden zij geweerd en konden ze niet terug naar hun eigen huizen. Hierdoor raakten ze al hun bezittingen kwijt. Andere dingen die de toetreding tegenwerkten, waren de rechten van minderheden, corruptie en het Joegoslavië Tribunaal, waaraan Kroatië in eerste instantie niet mee wilde werken. Het zijn allemaal dingen die voortkomen uit de oorlog die in vijf jaar tijd diepe wonden heeft geslagen in het land.

'Verkeerde' nationaliteit

Voor de oorlog (1991 - 1995) was Kroatië al het katholieke deel van Joegoslavië. In het oosten waren de meeste mensen Servisch-orthodox en in Bosnië moslim. Osijek was een van de weinige Kroatische steden waar zo veel verschillende culturen samenleefden. "Hier leefden Serviërs, Kroaten, Bosniërs en Hongaren in vrede naast elkaar", zegt Vuković. Tijdens de oorlog, die vooral woedde tussen de Serviërs en de Kroaten, vluchtten de verschillende nationaliteiten terug naar 'hun deel' van Joegoslavië

kleding uitgedeeld en ze was een plek waar mensen troost konden vinden bij elkaar. Vuković: "Waar burens elkaar niet meer konden vertrouwen, zochten mensen elkaar op in de Kerk." Na de oorlog woonden in Kroatië voornamelijk katholieken, maar langzamerhand keerden ook anderen terug naar waar ze vandaan kwamen. "Stukje bij beetje begint Osijek weer wat meer culturen te krijgen. Er zijn alweer wat moslims en orthodoxen in de stad."

Vechten voor opbouw

De angst voor andere nationaliteiten die heerste in de oorlog, begint nu langzaam om te slaan in het besef dat niet alle Serviërs slecht waren en zijn. "Wij hebben nu twee Servische stagiaires bij Proni. Het is een beeld dat je nog niet veel ziet, maar waar wij voor willen vechten."

De kerkklok luidt. Vuković kijkt op haar horloge en glimlacht: "We moeten maar eens gaan. Met al dat praten over de oorlog komen we niet verder, we moeten naar de toekomst kijken." Zo blijven de Kroaten vechten. Eerst met militairen en kogels voor hun eigen grond, nu voor de opbouw van het land waar ze zo trots op zijn.

Huwen met joods-Israëlische? Paspoort inleveren!

Egyptische mannen die met een joods-Israëlische vrouw gehuwd zijn, dreigen hun staatsburgerschap te verliezen. Het hooggerechtshof in Cairo beval het ministerie van Binnenlandse Zaken dergelijke huwelijksluitingen aan het kabinet voor te leggen. Daar moet worden beslist over de intrekking van de nationaliteit, berichtten Egyptische media afgelopen weekend.

Deze wetgeving dient Egyptische veiligheidsbelangen, zei rechter Mohammed al-Husseini volgens de berichten. Zijn besluit, dat niet verder aangevochten kan worden, bevestigt een oordeel dat een jaar geleden werd geveld bij een kleinere rechtszaak. (KN/KNA)

Pausbezoek Groot-Brittannië

De Britse regering heeft een prominente organisator benoemd voor het bezoek van de paus in september. Volgens de *Daily Telegraph* zal de voormalige gouverneur van Hongkong en ex-EU-commissaris Chris Patten samenwerken met het kabinet en de katholieke Kerk bij de planning van het bezoek. De ervaren diplomaat en katholiek is "bij alle partijen" geliefd en zou een "brug kunnen slaan tussen Kerk en staat", aldus een kerkelijke insider in de krant. Patten is op dit moment bestuurder van de Universiteit van Oxford. (KN/KNA)

Poolse Solidarnosc-priester

Danishuwa religie verklaard

God 'kent' of twijfelt. Het katholieke geloof is meer iets wat 'erbij hoort', bij de Kroatische cultuur. Het zit in het hart van de mensen. De Kroaten hebben altijd moeten vechten voor hun land en voor hun cultuur, dat maakt het besef van en de trots op de katholieke invloeden extra groot. Ook niet-praktiserende gelovigen en zelfs atheïsten hechten veel waarde aan de rituelen van doop, kerkelijk huwelijk en kerkelijke begrafenis. Vuković gaat wel elke zondag naar de Kerk. "Ik wil laten zien dat het katholieke geloof voor mij meer is dan bijvoorbeeld

collega's organiseert ze activiteiten voor de jongeren in Osijek. "In het centrum hebben we een kelder waar de jongeren elkaar kunnen ontmoeten. We willen hen met elkaar in gesprek brengen over religie, cultuur, etnische achtergronden en de toekomst van het land." Vandaag is er een lezing met aansluitend een debat over de toetreding tot de Europese Unie, die in 2011 gaat plaatsvinden.

Een beamer voor in de zaal projecteert de criteria voor de toetreding tot de EU. De meeste jongeren zitten wat onderuitgezakt op

"Niet iedereen vluchtte. Soms werden mensen hier in Osijek vanuit een raam neergeschoten, puur omdat ze de 'verkeerde' nationaliteit hadden."

"Het leven ging gewoon door en oorlog werd iets wat erbij hoorde. Mijn ouders probeerden zoveel mogelijk naar hun werk te gaan en als het kon, ging ik naar school. Sommige kinderen uit mijn klas konden niet naar school omdat ze te veel honger hadden." De Kerk was voor veel mensen tijdens de oorlog erg belangrijk. Daar werd voedsel en

Foto: Iolijn van Harten

Sanja Vuković: "Waar burens elkaar niet meer konden vertrouwen, zochten mensen elkaar op in de Kerk."

'Kroaten zijn spiritueel sterk'

In zwarte toga en op eerbiedige toon leidt priester Vilim Grbac de zondagochtendmis. Een paar uur later zit hij, weer 'in burger', aan de keukentafel in zijn huis naast de *Katedra* van Pula om zijn licht te laten schijnen over het katholieke Kroatië en de toekomstige toetreding tot de Europese Unie.

De priester draagt zijn land dicht aan het hart. "Kroaten geven nooit op, ze zijn spiritueel sterk. Ze hebben altijd moeten vechten voor hun vrijheid en recht en dat werkt nog steeds door." Spiritueel sterk of niet, de zondagsrust houden de meeste Kroaten in elk geval niet vol. "Na een paar maanden hebben ze dat ook maar weer afgeschaft, de mensen gaan toch wel door."

De Kroatische overheid schrijft geen katholieke wetten voor. Ook als het land toetreedt tot de EU verandert er voor de Kerk niets, zegt Grbac. Hij laat zich positief uit over de toetreding, maar vindt dat Kroatië eigenlijk al bij de Europese Unie hoort. "Het moet alleen nog officieel gemaakt worden." Als het zover is, zou priester Grbac graag willen dat alle lidstaten beseffen dat de Kroaten mensen zijn met oorlogsherinneringen. "Want dat wordt nog wel eens vergeten." (JvH)

Afgelopen zondag is Jerzy Popieluszko (1947-1984) op het Pilsudski-plein in Warschau zalig verklaard. De priester is de bekendste martelaar van de vrijheidsbeweging *Solidarnosc*. Hoewel het communistische regime meer priesters liet vermoorden, is de moedige kapelaan van de staalarbeiders in de hoofdstad het verzetssymbool geworden van de Kerk tegen de communisten. In zijn preken hekelde hij begin jaren tachtig de mensenrechtenschendingen van het regime, en ondersteunde de verboden vakbond *Solidarnosc*. Op 19 oktober 1984 werd hij door agenten van de communistische geheime dienst ontvoerd en vermoord. Honderdduizenden namen later aan de rouwdienst in Warschau deel. Zijn zaligverklaring werd gevolgd door meer dan 250.000 mensen uit heel Polen op het Pilsudski-plein en voor videoschermen op verschillende locaties in Warschau. (KN/KNA)

Kerk en digitale media

De secretaris van de Vaticaanse Raad voor de Media, Paul Tighe, heeft gepleit voor een grotere inzet van de digitale media. De Kerk moet haar boodschap ook daar uitdragen, zei Tighe zaterdag in Berlijn. De kans dat teksten ook door jonge mensen worden gelezen, is groter wanneer zij op een moderne manier aangeboden worden en niet onnodig lang zijn. Tighe deed zijn uitspraken op het zeventiende Europese Festival voor Religieuze Programma's in Berlijn, dat tot zondag duurde. (KN/KNA)